

Beskrivning av statistik

Beviljning av studiestöd

Läsåret 2003/2004

Studiestöd 2003/04

Beviljning av studiestöd

Läsåret 2003/04

UF 70 SM 0403

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Studiestöd

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Centrala Studiestödsnämnden

Adress: Norra Tjörngatan 2, 851 82 SUNDSVALL

Kontaktperson: Kerstin Sellén Johansson

Telefon: 060 – 14 63 88

Telefax: 060 – 18 61 91

E-post: kerstin.sellen-johansson@csn.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Centrala Studiestödsnämnden

Adress: Norra Tjörngatan 2, 851 82 SUNDSVALL

Kontaktperson: Kerstin Sellén Johansson

Telefon: 060 – 14 63 88

Telefax: 060 – 18 61 91

E-post: kerstin.sellen-johansson@csn.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger ej.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifter är ej fastställda ännu.

A.9 EU-reglering

Finns ej.

A.10 Syfte och historik

Syftet med studiestödsstatistiken är att beskriva och följa utnyttjandet av de olika studiestöden.

Studiestödsstatistik har publicerats sedan 1965/66 t.o.m. 1982/83 i Centrala studiestödsnämndens rapporter. Fr.o.m. 1983/84 publiceras statistiken i serien Statistiska Meddelanden.

A.11 Statistikanvändning

Användare av statistiken är bl.a. myndigheter med olika ansvarsområden inom utbildning och forskning. Utbildningsdepartementet, forskare inom utbildningsområden, massmedia, utbildningsanordnare, intresseorganisationer samt allmänheten.

A.12 Uppläggning och genomförande

Beviljning av studiestöd är en totalundersökning som genomförs en gång per år. Uppgifterna hämtas huvudsakligen från CSN:s beviljnings- och ekonomisystem.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med studiestödsstatistiken är att beskriva och följa utnyttjandet av de olika studiestöden.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Huvudobjektet är studiestödstagare, d.v.s. de som under den aktuella tiden ansöker om eller uppbär studiestöd.

Totalpopulation.

1.1.2 Variabler

För studiestödsstatistiken viktiga variabler beskrivs nedan i alfabetisk ordning för respektive redovisningsgrupp.

Variabler som är gemensamma för de flesta redovisningsgrupper/ studiestöd

Studerande

Studerande som erhållit statligt studiestöd någon gång under läsåret. Även personer som har avbrutit sina studier ingår i redovisningen av antal studerande.

Studiestödsform/stödform

Beskrivning av de olika studiestödsformerna finns under avsnittet fakta om statistiken.

Studietakt

Beskriver om studiestödet betalas ut för heltids- eller deltidstudier.

Ålder

Ålder den 31 december 2003.

Studiehjälp

Avståndsklasser

Avståndet mellan elevens hem och skolan.

Ekonomiskt underlag

Utgörs av elevens och föräldrarnas beräknade sammanräknade inkomster samt en del av familjens sammanlagda förmögenhet.

Översiktlig Statistik

Fakultet

Organisatorisk indelning i vetenskapsområden.

Studieinriktning

Studier mot yrkesexamen eller generell examen.

Studiemedel

34,5% studiebidrag

Avser den lägre, generella, bidragsnivån i studiemedel där bidragsdelen utgör 34,5 procent av det totala studiemedelsbeloppet.

82% studiebidrag

Avser den högre bidragsnivån i studiemedel där bidragsdelen utgör 82 procent av det totala studiemedelsbeloppet.

Merkostnadslån

Merkostnadslån är ett kompletterande lån som kan beviljas för vissa merkostnader som kan uppstå i samband med studierna.

Tillägglån

Tillägglån kan beviljas studerande som är minst 25 år och har haft en inkomst av tjänst eller näringsverksamhet som uppgår till minst 415 procent av prisbasbeloppet under de tolv månader som ligger närmast före studiestarten.

Rekryteringsbidrag

Bidragsnivå

Rekryteringsbidraget har två bidragsnivåer, en generell och en högre bidragsnivå. Det generella bidragets storlek per vecka utgör vid heltidsstudier 4,39 procent av aktuellt prisbasbelopp. Det högre bidragets storlek per vecka är 5,38 procent av aktuellt prisbasbelopp vid heltidsstudier. I jämförelse med bidragsbeloppen i studiemedel motsvarar rekryteringsbidragets generella nivå det belopp som maximalt kan beviljas i studiebidrag och studielån i studiemedel (exklusive merkostnadslån och tilläggs lån). Den högre bidragsnivån i rekryteringsbidrag motsvarar 122 procent av ovan beskrivna belopp i studiemedel.

Kommun

Avser den kommun som rekryterat den studerande och vars budget för rekryteringsbidrag studiestödet belastar. Det är i de flesta fall samma kommun som den studerande är folkbokförd i. I de fall den studerande flyttar till en annan kommun under beviljningsperioden, som maximalt sträcker sig över 50 veckor, skiljer sig folkbokföringskommun och "budgetkommun" åt.

Län

Avser det län där den kommun som rekryterat den studerande ligger (se vidare under kommun).

Målgrupp

Rekryteringsbidragets målgrupp indelas i tre undergrupper, personer som är arbetslösa, personer som riskerar arbetslöshet eller personer som har något funktionshinder som gör att de behöver längre tid att uppnå sitt studiemål.

Nivå/utbildningens nivå

Rekryteringsbidrag kan endast beviljas för studier på grundläggande- och gymnasienivå.

Skolform

Rekryteringsbidrag kan beviljas för studier vid folkhögskola, allmänna kurser och kommunal och statlig vuxenutbildning utom påbyggnadsutbildning och uppdragsutbildning.

Utlandsstuderande

Utbytesstuderande

Studerande som studerar vid svensk högskola eller universitet där en del av utbildningen är förlagd utomlands och sker inom ramen för ett utbytesprogram eller ett bi- eller multilateralt högskoleavtal.

Free-movers

Studerande som studerar vid en utländsk läroanstalt utanför Sverige där studierna inte kan hänföras till utbytesstudier.

Språkkurser

Språkkurser är kurser som vänder sig till utländska studerande som inte har språket som modersmål. Kurserna ger inte akademiska poäng. Oftast läses språkkursen för att sedan ge möjlighet till antagning till högre studier i studielandet. Det språk som ska studeras måste ha officiell status i studielandet.

Språkkurser räknas som studier på eftergymnasial nivå och de studerande ingår i gruppen free-movers när inte annat anges.

1.1.3 Statistiska mått

Det vanligaste statistiska måtten är summa och antal. I vissa fall anges andelar i procent. Medelvärde används för studiestödstagarna för genomsnittligt antal ersättningsdagar i sjukförsäkringen för studerande.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Totalundersökningar redovisade med olika gruppindelningar. De vanligaste indelningarna är att studiestödstagarna delas in efter vilka studiestöd de ansökt om eller utnyttjat. Följande indelningar efter studiestödformer förekommer i 2003/04 års statistik:

- studiehjälp
- studiemedel
- rekryteringsbidrag

Dessutom finns en indelning på:

- utländska medborgare som söker rätt till svenskt studiestöd
- studerande utomlands med svenskt studiestöd
- sjukförsäkring för studerande

Därutöver görs en sammanställning över samtliga studiestödstagare.

1.1.5 Referenstider

För beviljningsstatistik är referenstiden lika med läsåret inom utbildningsväsendet. Vissa tabeller har referenstid per termin.

Tabell 1.1, Totalt utbetalt belopp i studiestöd fördelat efter studiestödsform, redovisas fr o m 1996/97 per kalenderår (budgetår).

1.2 Fullständighet

Redovisningen omfattar samtliga studerande med statligt studiestöd.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistikens tillförlitlighet är beroende av kvaliteten på de register som ligger till grund för statistiken. De olika studiestödsformerna administreras i olika datasystem inom studiestödets informationssystem (STIS). Uppgifterna till den officiella studiestödsstatistiken hämtas för studiehjälp i form av temporära utdrag från olika personregister inom STIS. Utdragen i form av personrelaterade uppgifter om personnummer, skola, utbetalda stöd osv läggs i särskilda filer. Informationen för rekryteringsbidrag, studiemedel och utländska medborgare speglas från källsystemen och lagras i en särskild statistikdatabas där informationen bearbetas med hjälp av s.k. Data Warehouse-teknik. De administrativa registren bedöms hålla relativt hög kvalitet då de ligger till grund för utbetalningar av studiestöd. Ändringar av uppgifter under studieperiodens gång som inte har betydelse för prövningen av rätten till studiestöd och som inte påverkar studiestödets storlek registreras däremot inte alltid. De administrativa

registren uppdateras ständigt med ny information vilket medför att informationen som hämtas till statistikregistret också påverkas. Retroaktiva utbetalningar, återkrav och liknande gör att den information som rör en viss tidsperiod kan variera beroende på när utsökningen sker.

2.2 Osäkerhetskällor

De osäkerhetskällor som kan påverka uppgifternas kvalitet i detta statistiska meddelande är främst mätfel och bearbetningsfel. Mätfelen kan uppstå i samband med insamlingen av data från olika administrativa register. I samband med att det har skett stora förändringar inom studiestödssystemet de senaste åren har också de administrativa systemen och data-warehouse-tekniken genomgått stora förändringar vars effekter ännu inte är undersökta i detalj. Bearbetningsfelen kan uppkomma dels vid den manuella bearbetningen av data exempelvis vid kodning eller vid gruppering av olika variabler och dels när olika undergrupper summeras.

För att i så stor utsträckning som möjligt söka förebygga dessa fel pågår ett omfattande gransknings- och rätningsarbete.

De tabeller som innehåller uppgifter av preliminär karaktär eller tabeller där kvaliteten har bedömts som osäker är ej försedda med symbolen för den officiella statistiken. I noter under respektive tabell finns en förklaring till varför tabellen inte har försetts med symbolen.

2.2.1 Urval

Studiestödsstatistiken är totalräknad och har därmed ingen urvalsosäkerhet

2.2.2 Ramtäckning

Samtliga studerande som uppbär statligt studiestöd under läsåret täcks in.

2.2.3 Mätning

Den klassificering som görs av den studerandes utbildning visar vilken utbildning som den studerande sökt studiestöd för. Denna utbildningsuppgift lagras i CSN:s databaser. Vid eventuella förändringar av vald utbildning under ansökanperioden uppdateras sådana förändringar endast om de är av betydelse för prövningen av studiestödet. Det innebär att CSN:s uppgifter om de studerandes utbildningsval kan skilja sig från t.ex. uppgifterna i SCB:s högskoleregister.

Uppgifter om antalet studerande i högskoleutbildning (tabell 1.3) hämtas ur SCB:s högskoleregister och är på övernivå en nettoräkning av antalet registrerade i olika utbildningar under läsåret. En person som finns under "forskare" finns inte under "grundutbildning" även om den studerande bedrivit båda typerna av studier. På samma sätt kan en person som finns på "studier mot yrkesexamen" inte finnas på "studier mot generell examen". Däremot kan en person finnas på flera fakultetsrader och en annan på flera yrkesexamina. Tabellen bör tolkas med försiktighet då det finns vissa skillnader beträffande vilken typ av studerande som ingår i registren och att det i SCB:s register ingår studerande som ej är berättigade till studiemedel p.g.a. exempelvis för hög ålder eller för låg studietakt. Från och med läsåret 2002/03 ingår dock ej studerande som är registrerade på för låg studietakt (lägre studietakt än 50 procent av heltidsstudier) och inte heller inresta utbytesstuderande i gruppen registrerade studerande på högskoleutbildning.

Åldersindelningen grundar sig på kalenderåret 2003 oavsett om registreringen gäller höstterminen 2003 eller vårterminen 2004.

2.2.4 Svartsbortfall

Förekommer ej.

2.2.5 Bearbetning

Vid summering av studiestödstagare som är fördelade på olika variabler uppstår summeringsdifferenser. Summeringsdifferenserna beror på att studerande som exempelvis har studerat inom flera skolformer eller på flera utbildningsnivåer under ett läsår blir dubbelräknade. I vissa tabeller redovisas en nettoräknad totalsumma, när så förekommer anges det i en not under tabellen.

2.2.6 Modellantaganden

Förekommer ej.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Eftersom inga urval görs i CSN:s statistik redovisas inga osäkerhetsmått.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden för beviljningsstatistiken 2003/04 var fem månader, beräknad från det redovisade läsårets utgång.

3.3 Punktlighet

Studiestöd 2003/04 offentliggjordes, som planerat, den 1 december 2004 på CSN:s webbplats.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Det har under de senaste åren skett en rad förändringar på studiestödsområdet som påverkar jämförbarheten över tid. En förändring av tabellkonstruktionen genomfördes läsåret 2001/02 avseende redovisningen av studerande med **studiemedel**. Förändringen gjordes med anledning av att ett nytt studiemedel med ändrade regler infördes den 1 juli 2001. Studiemedelsreformen medförde också att vuxenstudiestöden SVUX, SVUXA och Lärar-SVUX upphörde efter att under en övergångsperiod, mellan den 1 juli 2001 och den 30 juni 2003, endast ha beviljats till studerande som påbörjade sina studier med något av dessa stöd före den 1 juli 2001. Under Kunskapslyftsreformen 1997-2002 fanns dessutom det särskilda utbildningsbidraget som kunde beviljas vuxna studerande på grundskole- och gymnasienivå. De vuxenstuderande som tidigare utgjorde dessa vuxenstudiestöds målgrupp återfinns nu till stor del bland studerande med den högre bidragsnivån i studiemedel och bland studerande med rekryteringsbidrag.

En reformering av studiemedelssystemet gjordes också 1989. Den viktigaste förändringen då var att studiebidraget höjdes och gjordes värdebeständigt genom att det knöts till prisbasbeloppet. Andra förändringar var att det tidigare barn tillägget avskaffades, att man inte längre tog hänsyn till den studerandes förmögenhet vid ansökan om studiemedel samt att antalet terminer som studiemedel kan beviljas för gymnasiala studier sänktes från tio till sex.

Den tidigare tabellstrukturen för studiemedel hade i huvudsak funnits sedan 1983/84. Efter denna tidpunkt och fram till läsåret 2001/02 är jämförbarheten relativt god. Det innebär att utgivna statistiska meddelanden från SCB i princip har samma innehåll och att uppgifterna har tagits fram på samma sätt. En skillnad finns dock. Före läsåret 1997/98 har statistiken över antalet studiemedelstagare haft ren nettoräkning som princip. I och med införandet av ett statistiskt datalager i form av Data Warehouseteknik och ny teknik för rapportuttag redovisas antalet studiemedelstagare inte längre med ren netto-
räkning. Om populationen bryts ner i undergrupper kan en studiemedelstagare förekomma i flera grupper under läsåret. För äldre statistik från CSN (före 1983/84) är jämförbarheten begränsad.

Vuxenstudiestöden **Korttidsstudiestöd** och inackorderingstillägg samt **Timersättning** för studerande vid SÄRVUX ingår de inte längre i CSN:s studiestödsstatistik. Från och med läsåret 2001/02 administreras dessa studiestöd av Landsorganisationen (LO), Tjänstemännens Centralorganisation och Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus).

Från och med läsåret 2001/02 redovisas studerande som läser **basåret** vid högskola under **gymnasienivå**. De redovisades tidigare under eftergymnasial nivå i undergruppen grundläggande högskoleutbildning.

Eftersom budgetår fr. o m 1997 är lika med kalenderår redovisas CSN:s beviljningsstatistik inte längre per budgetår utan läsår. Tills vidare behålls detta tidsmått dels för att inte tappa jämförbarhet över tiden dels för att behålla jämförbarhet med övrig statistik inom utbildningsväsendet. Dock redovisas tabell 1.1 Totalt utbetalt belopp i studiestöd fördelat efter studiestödsform, per kalenderår för att möjliggöra jämförelse mellan anslaget belopp och utbetalt belopp.

Från och med läsåret 2002/03 kommer **tabell 1.3, Antal registrerade i högskoleutbildning och antal studiemedelstagare**, inte att offentliggöras samtidigt som övriga tabeller i detta statistiska meddelande. Vissa av uppgifterna i tabell 1.3 är hämtade från SCB:s högskoleregister och dessa uppgifter är inte tillgängliga förrän efter årsskiftet efter det läsår som redovisningen gäller. För att offentliggörandet av övriga tabeller ska kunna ske så snart som möjligt efter läsårets slut publiceras tabell 1.3 separat. Planerat publiceringsdatum för tabell 1.3 är 15 april 2005.

Uppgifterna i tabellerna 5.1, 5.2 och 5.3 (tidigare 10.1, 10.2 och 10.3) under avsnittet **Utländska medborgare** har reviderats 2003/04. De reviderades också 2002/03. Uppgifterna i detta kapitel har tidigare varit av mer produktionsinriktad än studiesocial karaktär. Revideringarna har gjorts för att få en studiesocial inriktning även på denna statistik. I det statistiska meddelandet 2002/03 avsåg revideringen Tabell 10.1, Antal personer som har beviljats principiell rätt till studiestöd, som i tidigare statistiska meddelanden innehållit en summering av samtliga beslut, både avslag och bifall. Från och med undersökningen 2002/03 är det endast personer som har fått bifall som

redovisas. Tabell 10.2, Antal personer som har fått beslut om principiell rätt till svenskt studiestöd för nordiska medborgare, (nuvarande tabell 5.2) innehåller i tidigare upplagor en redovisning av antal beslut. Från och med 2002/03 omfattar statistiken *antal personer* som har fått beslut. Antalet beslut är ofta högre än antalet personer som får beslut eftersom en person kan få flera beslut, exempelvis efter överklaganden.

Den senaste revideringen av dessa tabeller som genomförts i undersökningen 2003/04 har med tidpunkt att göra. Tidigare statistik grundades på beslutstidpunkt d.v.s. det läsår beslutet om principiell rätt till studiestöd fattades. Från och med undersökningen 2003/04 avser läsår det läsår som den sökande avser att studera med svenskt studiestöd. Förändringen görs för att få bättre jämförbarhet med övrig statistik i undersökningen. Användare som vill göra jämförelser över tiden är välkomna att kontakta CSN för ytterligare information.

Uppgifterna i tabell 7.1 (tidigare 12.1) **Sjukförsäkring för studerande** är, från och med vårterminen 1999 inte helt jämförbar med tidigare statistik. Detsamma gäller perioden vårterminen 1999 till och med vårterminen 2001. De studerandes sjukförsäkring hanterades fr.o.m våren 1999 t.o.m. våren 2001 i ett provisorisk IT-system och med delvis manuella rutiner. Det innebar bl.a. att den studerande måste lämna in en ansökan om skuldreducering som sedan behandlades manuellt. Det är inte säkert att alla som var berättigade till skuldreducering verkligen ansökte om detta. Tidigare hanterades större delen av dessa ärenden maskinellt utan att den studerande behövde lämna in en ansökan om reducereing av studieskulden. Det gamla IT-systemet var dock inte anpassat för att klara övergången till år 2000. Från och med höstterminen 2001 har CSN ett nytt administrativ system för dessa ärenden varvid merparten av dem återigen hanteras maskinellt utan att den studerande behöver lämna in en ansökan.

Från och med höstterminen 2001 bedöms kvaliteten på statistiken över studerande som fått sin studieskuld reducerad vara mer tillförlitlig än tidigare. Uppgifterna för den senaste höst- och vårterminen i redovisningen är dock preliminära eftersom skuldreduceringen görs efter respektive halvårs utgång. Ungefär 20-25 procent av ärendena kräver manuell hantering vilket innebär att alla ärenden inte är åtgärdade när statistiken framställs. De preliminära siffrorna revideras vid nästa publiceringstillfälle.

Uppgifterna om skuldreducering avseende höstterminen 1999 till och med vårterminen 2002 reviderades i rapporten 2002/03. Det berode på att ett fel upptäcktes i statistikbasen som påverkade könsfördelningen på de som fått skuldreducering under denna period.

Användare som avser att göra jämförelser över tiden kan kontakta CSN för ytterligare information.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

De olika redovisningsgrupperna grundar sig i huvudsak på studiestödsformer. Studiestödsområdet har varit föremål för omfattande förändringar under senare år varvid tidigare redovisningsgrupper försvunnit och nya har uppstått. Skillnader i regelverk kring de olika studiestödsformerna försvårar jämförbarheten över tiden även om de definitioner och begrepp som används i stor utsträckning är jämförbara mellan stödformerna.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

CSN:s studiestödsstatistik är unik inom Sverige. Andra Statistiska Meddelanden innehåller dock uppgifter om studiestöd.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Produkten offentliggörs i pdf.format på CSN:s webbplats www.CSN.se under fliken Om CSN, Statistik, Officiell statistik. Den publiceras i SCB:s serie Statistiska meddelanden (SM), serie U 70. Rapporterna tillhandahålls sedan läsåret 2001/02 endast i elektronisk form.

5.2 Presentation

Tabeller, text och diagram.

5.3 Dokumentation

Ytterligare dokumentation finns ej tillgänglig.

5.4 Tillgång till primärmaterial

CSN utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

5.5 Upplysningstjänster

Centrala Studiestödsnämnden

FoU-enheten

Kerstin Sellén Johansson

Tel: 060 – 14 63 88

Fax: 060 – 18 61 91

e-post: kerstin.sellen-johansson@csn.se